

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

ნელინდგული, 2018-2019

სპეციალური გამოცემა

**თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის
პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის
ეთიკური ურღვეობის უზრუნველყოფის
პროცესში**

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მეთოდი, მოიცავს არა მხოლოდ მხარეთა შორის დავის ეფექტიანად გადაწყვეტის შესაძლებლობას, არამედ – მხარეთა შორის არსებული კონფლიქტის მოგვარების ფსიქოლოგიასაც. მედიაცია თავისი არსით მხარეთა შორის ეფექტიანი კომუნიკაციის დამყარების შესაძლებლობაა, რომელიც მიმართულია მხარეთა ინფორმირებული შეთანხმების მიღწევისაკენ. მედიაციის პროცესში ყოველ მომდევნო ნაბიჯს წითელ ხაზად გასდევს მხარეთა თვითგამორკვევის გამოვლინების საჭიროება, რომელთანაც ნოყიერი ნიადაგის სახით ჰარმონიულად უნდა სინთეზირდეს კონფიდენციალურობის პრინციპის არსებობით განპირობებული უსაფრთხო გარემო. ნაშრომის მიზანია მედიაციის პროცესში არსებულ პრინციპთა როლის წარმოჩენა. მოლაპარაკების დროს, ერთი მხრივ, თვითგამორკვევა გვევლინება პროცესის ეთიკური ურღვეობის საფუძვლად, ხოლო, მეორე მხრივ, პროცესუალური სიმტკიცის გარანტიას მხარეთა მიერ პროცესში გაზიარებული ინფორმაციული ნაკადის კონფიდენციალურობა წარმოადგენს. სწორედ თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა თანაარსებობა უზიდავს მხარეებს თავისუფლად და დაუბრკოლებლად, თავიანთი ავტონომიის ფარგლებში თავი მოუყარონ დავის გადაწყვეტისათვის საჭირო ინფორმაციას და თავიანთი ძალისხმევით ჩამოაყალიბონ დავის არსი.

საკვანძო სიტყვები: მხარეთა თვითგამორკვევა, კონფიდენციალურობის პრინციპი, ეთიკური ურღვეობა, მხარეთა ინფორმირებული თანხმობა, ხარისხიანობის უზრუნველყოფა, პრიორიტეტი, პროცესუალური სიმტკიცე, თვითპასუხისმგებლობა.

1. შესავალი

სამართლებრივი წესნყობილების მიზანია დაიცვას საყოველთაოდ აღიარებული ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, თითოეული ადამიანის პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება.¹ უფლება, თავისი მიზნით, ადამიანის ინტერესის დაკმაყოფილების საშუალებაა,² იგი სამართლებრივად დაცული ინტერესია.³ უფლებათა ერთობლიობის კონტექსტში, სწორედ სამართლით დაცულ სფეროში განიხილება ფილოსოფიური რაკურსით პრინციპული მნიშვნელობის მქონე იურიდიული პრობლემები.⁴ მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება,⁵ უზრუნველყოფს დავის გადაწყვეტას ფორმალური ჩარჩოებისაგან თავისუფლების პირობებში, რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს წინა პლანზე ადამიანთა სოციალური ურთერთობების გადმოსვლას, მათ ემოციურ კონტროლსა და დამოკიდებულებას უშუალოდ ერთმანეთისადმი. ამდენად, მედიაცია განიხილება, როგორც მოლაპარაკების ხელშემწყობი პროცესი.⁶ მედიაციის პროცესის ერთ-ერთი მთავარი მომხიბვლელობა სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ იგი ითვალისწინებს ადამიანური ღირებულებების მნიშვნელობას. უილიამ ური თავის ნაშრომში უთი-

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი, თსუ-ის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრის სტაჟიორი.

¹ *ზოიძე ბ.*, ქართული სანივთო სამართალი, თბ., 2003, 82.

² *Wolf M.*, German Civil Law Course, 1949, 240.

³ *Schwab D.*, Einführung in das Zivilrecht, Einschließlich BGB, Allgemeiner Teil, 13., neu bearb. Aufl., Heidelberg: Muller, 1997, 23.

⁴ *Trollers A.*, Die Begegnungen von Philosophie, Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft, 1971, S. 11.

⁵ *ცერცვაძე გ.*, მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 13.

⁶ *Kovach K.K.*, Mediation in a Nutshell, Thomson West, 2004, 67.

თებს, რომ ყველაზე დიდი დაბრკოლება იმ მიზნის მიღწევამდე, რაც გულისხმობს ცხოვრებაში ყველაზე სასურველის მიღწევის მიზანს, არის მხოლოდ ჩვენი საკუთარი თავი და არა მონინალმდეგე მხარე.⁷

მთავარი სპეციფიკა და, ამასთან, ერთ-ერთი უმთავრესი მომხიბვლელი ნიშანი, რომელიც მედიაციის პროცესის იმანენტურ ელემენტადაც შეიძლება იქნეს აღქმული, მედიაციის პროცესის მთავარი სტანდარტის ფორმალური ჩარჩოებისაგან თავისუფლება და მისი შინაარსია. იმ პირობებში, რომლებშიც მედიაციის პროცესის ფორმალურ თავისუფლებას, ერთი რაკურსით დანახულს, პროცესში მოქმედ თავისუფლების მასშტაბად აღვიქვამთ, სხვა ასპექტით იგი თავისთავად წარმოადგენს ერთგვარ ჩარჩოს, რომელიც კონკრეტულ მოთხოვნას – ყოველგვარი ფორმალობისაგან თავისუფლებას – აწესებს. ამგვარად, მედიაციის პროცესის უმთავრესი სტანდარტი, იყოს იგი თავისუფალი ნებისმიერი სახის ბოჭვისაგან, თავისთავად ქმნის ამ პროცესის ბოჭვის სტანდარტს. ეთიკური ქცევის სტანდარტების არსებობა ბევრი პროფესიისათვის თვისობრივი მახასიათებელია, თუმცა მედიატორის ქცევის წესების დადგენა იმთავითვე კონცეპტუალურ წინააღმდეგობაში მოდის მედიაციის ბუნებასთან იმდენად, რამდენადაც მისი არსობრივი ნიშნული ნებაყოფლობითობა და არამბოჭავი ხასიათია, ხოლო პროცესის მოქნილობა – მედიაციის ერთ-ერთი უმთავრესი უპირატესობა.⁸ გარდა ამისა, მედიაციის კიდევ ერთი მთავარი უპირატესობაა დროისა და ფინანსების დაზოგვა, სოციალური ურთიერთობების შენარჩუნება და შესაძლო შეთანხმების კრეატიული ალტერნატივების მოძიება.⁹ მედიაციის პროცესუალური მახასიათებლების მიმოხილვის კონტექსტში არსებითია მისი შეპირისპირება ტრადიციული სამართალწარმოების, სასა-

⁷ *Ury W., Getting to Yes with Yourself: and Other Worthy Opponents, Harper Collins, New York, 2014, 21.*

⁸ *Kovach K.K., Mediation, Principles and Practice, 3rd ed., Thomson West, United States of America, 2004, 396.*

⁹ იქვე, 34.

მართლო პროცესის მიმართ, რომელიც თავისი ფორმალური და შინაარსობრივი ელემენტების გათვალისწინებით მეტად კომპლექსური ხასიათისაა.¹⁰ გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლო პროცესისათვის დამახასიათებელია შეჯიბრებითობის პრინციპი, მისთვის ყოველთვის დამახასიათებელი იყო მოგება-წაგების თანამდევნი შედეგი, მსგავსად სწორი-არასწორი პარადიგმისა,¹¹ რაც, თავისთავად, უცხოა ისეთი ინსტიტუტისათვის, რომელშიც გადაწყვეტილების მიმღებნი თავად მოლაპარაკების მხარეები არიან. აღნიშნული კიდევ უფრო მეტ მომხიბვლელობას სძენს მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტურ ალტერნატივას.¹²

იმ რეალობაში, რომელშიც ერთი ადამიანი, როგორც ერთი მთელი სამყარო თავისი ბნელი და ნათელი მხარეებით, ხშირად საკუთარ თავთანაც კი მოდის წინააღმდეგობაში, რა გასაკვირია, რომ მისგან სრულიად განსხვავებული მსოფლმხედველობისა და ინტერესების მქონე, დამოუკიდებელმა ინდივიდმა ამ განსხვავებული ხედვით ურთიერთობა ჩიხურ მდგომარეობაში შეიყვანოს და კონკრეტულ საკითხზე შეუთავსებლობის პირობებში დავა წარმოქმნას. მხარეთა შორის კი დავის არსებობა გაგრძელდება მანამ, სანამ მესამე ადამიანი არ ჩაერევა ამ დავაში.¹³ მესამე პირი, მედიატორი, როგორც შუამავალი რგოლი მოლაპარაკების პროცესში, ეხმარება მხარეებს, მაქსიმალურად მარტივად და უმტკივნეულოდ მოავგარონ მათ შორის არსებული სამართლებრივი დავა.¹⁴

¹⁰ Houzhi T., Worldwide Use of Mediation, 1, <[http://www.cityu.edu.hk/slw/adr_moot/doc/Worldwide_Use_of_Mediation_\(by_Prof_Tang_Houzhi\).pdf](http://www.cityu.edu.hk/slw/adr_moot/doc/Worldwide_Use_of_Mediation_(by_Prof_Tang_Houzhi).pdf)>, (last seen: 6.6.2018)

¹¹ Kovach K.K., Mediation in a Nutshell, Thomson West, 2004, 3.

¹² ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 26, შემდგომი მითითებით: Riskin L.L., Awareness and Ethics in Dispute Resolution and Law, Why Mindfulness Tends to Foster Ethical Behavior, Tex. L. Rev., Vol. 50:493, 2009, 496-498.

¹³ D'Ambrumenil P., Mediation and Arbitration, Cavendish Publishing Limited, 1997, 1.

¹⁴ Lovenheim P., Guerin L., Mediate Don't Litigate, Strategies for Successful Mediation, 2004, 3.

ამდენად, მედიაციისათვის პროცესის ეთიკური ურღვეობის ინტერესის უზრუნველსაყოფად, არსებითაა მედიატორმა პროცესის მიმდინარეობისას ყოველ მომდევნო ნაბიჯზე გაითვალისწინოს და გონივრულად დააბალანსოს პროცესისთვის დამახასიათებელი ეთიკური სტანდარტები, რაც მედიატორისგან ერთგვარი ბუნებრივი ტალანტის ქონასაც კი მოითხოვს.¹⁵

2. მხარეთა შორის მოლაპარაკების წარმოების განვითარების ისტორიული ასპექტები საქართველოში

მედიაცია, როგორც მხარეთა შორის მოლაპარაკების წარმოების უძველესი ინსტიტუტი, განვითარების შთამბეჭდავ გზას ითვლის, დაწყებული ჩვეულებებად ჩამოყალიბებული ჩანასახის ფორმიდან იმგვარ სახემდე, რომლითაც იგი დღეს არის ფორმულირებული. დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის საშუალებას, რომელიც საზოგადოებაში უკვე სარგებლობს მაღალი სანდოობითა და აღიარებით და რომელმაც ნაბიჯ-ნაბიჯ, „ეპიზოდური“ ხასიათის მოცემულობიდან, მყარ საკანონმდებლო ბაზად გადაინაცვლა, თანამედროვე ეტაპამდე მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების გამოვლინებას ქართულ მრავალსაუკუნოვან ტრადიციებშიც ვხვდებით. სწორხაზოვანია, რომ ნებისმიერი საზოგადოების წარმატება ორი ასპექტის არსებობას ეფუძნება, რაც ტრადიციებისა და ინოვაციის ერთობლიობას, მათი ჰარმონიული თანაარსებობისა და სინთეზის შესაძლებლობას გულისხმობს.¹⁶ ამგვარი ერთობლიობის განსახიერებად კი თანამედროვე ეტაპზე სწორედ მედიაციის ინსტიტუტი შეიძლება მოვიაზროთ, რომლის ჩანასახი ძველ-ქართულ ჩვეულებათა ანალიზის საფუძველზე, ცალსახად, მრავალ საუკუნეს მოითვლის საქართველოში. გარდა იმისა, რომ მედიაციის პროცესის არსი ქარ-

¹⁵ Andrews N., Andrews – on Civil Processes, Arbitration&Mediation, Vol. II, Intersentia, Cambridge, 2013, 11.

¹⁶ *ონიანი ს.*, ტერმინ ბჭის მნიშვნელობა ძველ ქართულ სამართალში, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 2013, 12.

თული რეალობისათვის „არ ახალია, ძველია, გაცილებით საინტერესოა ის პროცესუალური საფუძვლები, რომლებიც საუკუნეთა მანძილზე ამყარებდა ამ პროცესს და უზრუნველყოფდა მის უწყვეტ სიცოცხლისუნარიანობას. ძველ ქართულ ისტორიაში მედიაცია და მართლმსაჯულება ერთმანეთისაგან არ ყოფილა მკაცრად გამიჯნული, მართლმსაჯულების განხორციელება თავისთავად შეიცავდა მორიგების მიზანს, ხოლო მორიგების აქტი თავისთავად იყო მართლმსაჯულების ერთ-ერთი გამოხატულება.¹⁷

შესაბამისად, მედიაციისა და მართლმსაჯულების ურთიერთმიმართება ქართულ რეალობაში ყოველთვის ერთგვარ ჯადოსნურ წრებრუნვას ქმნიდა. მხარეთა მიერ დავის ამგვარი გადაწყვეტა ქართული ისტორიის თითქმის ყველა ეტაპზე მუდმივად განვითარებადი, ცოცხალი პროცესი ხასიათდებოდა, რის მიზეზადაც შესაძლებელია დასახელებულ იქნეს ის ტრადიციები და მტკიცე შეხედულებები, რომლითაც ყოველთვის გამოირჩეოდა ქართველი ხალხი და რომელიც მის მორალურ და ეთიკურ საფუძვლებთან მჭიდრო კავშირში იყო. აღნიშნულზე საუბრისას უდავოდ აღსანიშნავია სვანეთ-ხევსურეთის ჩვეულებებში დანერგილი „გაუთქმელობის პრინციპი“,¹⁸ რომელიც დღეს სახეცვლილია და, კონფიდენციალურობის პრინციპად განმარტებული, წარმოადგენს მედიაციის პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის ერთ-ერთ უპირატეს სტანდარტს და შესაბამისად, კვლავ რჩება მედიაციის პროცესის უმნიშვნელოვანეს პროცესუალურ საფუძვლად. სვანეთის ყოველ თემში სადავო საქმეებს ამჟამადაც მედიატორები განიხილავენ წინაპართაგან მომდინარე სამართლებრივი ნორმების მიხედვით. მედიატორებს სვანეთის ტრადიციულ ყოფაში ღვთისგან რჩეულ კაცებს უწოდებენ.¹⁹ თანამედროვე, ცივილიზებულ სამყაროში მხარეთა შორის მოლაპარაკების წარმოება

¹⁷ ონიანი ს., ტერმინ ბჭის მნიშვნელობა ძველ ქართულ სამართალში, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 2013, 12.

¹⁸ დავითაშვილი გ., სამედიატორო სასამართლო სვანეთში, თბ., 2002, 2.

¹⁹ გუჯეჯიანი რ., ჩვეულებითი სამართლის ისტორიიდან, თბ., 2006, 9.

სწორედ მედიაციის პროცესის ფარგლებში მიმდინარეობს, რომლის მიღმაც მისი არსებობის ხანგრძლივი ტრადიცია არსებობს.²⁰ მხარეთა შორის მოლაპარაკების პროცესში, დროთა განმავლობაში, მისი განვითარების კვალდაკვალ თავისთავად გაჩნდა ეთიკური სტანდარტები, რომლებიც პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფაზე არიან პასუხისმგებლები. ამასთან, ეთიკური ნორმების განმტკიცება ამა თუ იმ სფეროში მიანიშნებს მის პროფესიად ჩამოყალიბებისაკენ მისწრაფებაზე²¹ იმდენად, რამდენადაც ეთიკის წესების დადგენა მეტყველებს შესაბამისი სფეროს წარმომადგენელთა მზადყოფნაზე, იკისრონ პასუხისმგებლობა საკუთარ პროფესიულ ქმედებებზე.²² თავის მხრივ, ეთიკა, როგორც შეფასებითი კატეგორია, მისი არსიდან გამომდინარე მოკლებულია ზუსტი განსაზღვრების შესაძლებლობას.²³ იგი შეიძლება განიმარტოს, როგორც გარკვეული პროფესიული ფგუფის მიერ აღიარებულ ქცევის წესთა ერთობლიობა.²⁴ შესაბამისად, ეთიკურად შეიძლება ჩაითვალოს დამკვიდრებულ პროფესიულ სტანდარტებთან შესაბამისი ქცევა.²⁵ ამა თუ იმ მოვლენის შეფასება მისი ეთიკურობის სტანდარტით გულისხმობს მორალური გადანყვეტილებების კვლევას და მისი ავკარგიანობის განსაზღვრას მორალურ გამოვლინებათა

²⁰ ე.წ Longa consuetudo.

²¹ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 26, შემდგომი მითითებით: *Shapira O., A Theory of Mediator's Ethics*, Cambridge University Press, 2016, 35; *Schein E.H., Professional Education: Some New Directions*, 1972, 8-9.

²² *Pritchard M.S., Professional Integrity: Thinking Ethically*, Univ. Pr. of Kansas, 2006, 87.

²³ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 25.

²⁴ *Wilson B., Mediation Ethics: An Exploration of Four Seminal Texts*, Vol. 12, *Cardozo J. Conflict Resol.*, 2010-2011, 122.

²⁵ *Kovach K.K., Mediation, Principles and Practice*, 3rd ed., Thomson West, United States of America, 2004, 395, შემდგომი მითითებით: *Merriam Webster's Collegial Dictionary* 398, 10th ed., 1993.

კონტექსტში.²⁶ სწორედ ამიტომ, ტრადიციული სამართლებრივი გაგება ეთიკური მიმართებისა გულისხმობს მორალურ ქცევას, ქმედებას, მოტივსა და პროფესიული ქცევის სტანდარტის მახასიათებლებს.²⁷ ამდენად, ეთიკის სტანდარტების რეგულირება პირდაპირ უკავშირდება გარკვეული წესების აღიარებისა და აღსრულების უზრუნველყოფას. მისი, როგორც სამართლებრივად არამბოჭავი²⁸ სტანდარტების დადგენა, რაც თავისთავად უნდა განხორციელდეს დავის გადანაცვების სფეროში მოქმედი მსხვილი და გავლენიანი ორგანიზაციების მიერ, თავისთავად უზრუნველყოფს მედიატორთა წინდახედულობისა და ქცევის სტანდარტით ბოჭვას.²⁹

3. თვითგამორკვევა, როგორც მედიაციის პროცესის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი

თვითგამორკვევის პრინციპის დაცვა მედიაციის პროცესში ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოწვევაა, როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით. თვითგამორკვევა, როგორც მედიაციის პროცესის ხარისხის განმსაზღვრელი უმაღლესი სტანდარტი, მხარეს ანიჭებს მაქსიმალური კონტროლისა და არჩევნის შესაძლებლობას. აღნიშნული საკითხის აქტუალურობა მოიცავს რამდენიმე სხვადასხვა ასპექტს, რომელთაგან არანაკლებ საყურადღებოა თვითგამორკვევის უზრუნველყოფის გარანტიები მედიაციის პროცესში. საუბარია იმაზე, რომ აღნიშნული პრინციპისათვის დამახასიათებელია სპეციფიკური თავისებურებები და დაცვის სამართლებრივი საფუძვლები. ამავე დროს, პრაქტიკული თვალსაზრისით კიდევ უფრო საინტერესოა თვითგამორკვევის პრინციპის უგულებ-

²⁶ იქვე.

²⁷ Black's Law Dictionary, 7th ed., 1999, 573.

²⁸ *Ware S.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, 2nd ed., Concise Hornbook Series, Thomson West, 2007, 323.

²⁹ *Young M.*, Rejoice! Rejoice! Rejoice, Give Thanks and Sing: ABA, ACR and AAA Adopt Revised Model Standards of Conduct for Mediators, *Appalachian Journal of Law*, Vol. 5, 2006, 195.

ბელყოფის იურიდიული შედეგები, რომლებიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ პროცესის ხარისხსა და მხარეთა კმაყოფილებაზე. თვითგამორკვევა მედიაციის პროცესში წარმოადგენს დომინანტ პარადიგმულ ნიშანს, რომელიც ანიჭებს ამ პროცესს მაღალ ლეგიტიმაციას, რომელიც თავის მხრივ მხარეთა ნებაყოფლობით აღიარებას ეფუძნება.³⁰ ამასთან, იმის განსაზღვრა, თუ რა კრიტერიუმებით უნდა მოხდეს თვითგამორკვევისა და შინაარსობრივი სამართლიანობის დაბალანსება შეუძლებელია ამოკითხულ იქნეს ამა თუ იმ ქვეყნის ეთიკის კოდექსში,³¹ იგი ცალკეულ შემთხვევაში ინდივიდუალურად უნდა განისაზღვროს საქმის ყველა ფაქტობრივი გარემოებისა და მხარეთა ინტერესებთან მჭიდრო კავშირში. თვითგამორკვევის ცნება და განმარტება არ უნდა დავიყვანოთ „ცარიელ ზოგად განსაზღვრებამდე“, იგი უნდა განიხილებოდეს მხარეთა ავტონომიასა და ნებაყოფლობითობასთან მჭიდრო კავშირში, ვინაიდან „მის გარეშე ფუჭია მედიატორის დაპირება ავტონომიისა და თვითგამორკვევის შესახებ.“³² შესაბამისად, თვითგამორკვევის პრინციპის მოქმედების ფარგლებში მხარეებს მართებთ დაფიქრება, რომელიმე ღირებულება ხომ არ ეწინააღმდეგება სხვებს ან ხომ არ არის საჭირო რომელიმე ღირებულების კომპრომისზე წასვლა უფრო მყარი მანდატების მოსაპოვებლად.³³ მხარეთა შორის წარმოშობილ კონფლიქტს თავისთავად მოწყვეტა ემოციათა სიმძაფრე, ერთდროულად მოძალებული ემოციათა პალიტრა. ემოციები შეთანხმების მიღწევის მცდელობის განუყოფელი ნაწილია, თუმცა ისინი არ უნდა იყოს იმდენად

³⁰ *Field R., Crowe J., The Central Role of Party Self-determination in Mediation Ethics, the Post is a Version of a Paper Delivered at the 6th ADR Research Network Roundtable, 4 -5 December 2017.*

³¹ იქვე, 18.

³² *Nolan-Haley J., Informed Consent in Mediation: A Guiding Principle for Truly Educating Decision-making, Notre Dame Law Rev., Vol. 74, 1999, 775.*

³³ *ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 31, შემდგომი მითითებით: Waldman E., Mediation Ethics: Cases and Commentaries, The USA, 2011, 3.*

ჭარბი, რომ მხარეებს არ მისცეს საშუალება ბუნდოვანებიდან გამომდინარე ველარ განარჩიონ თავიანთი ინტერესების რაციონალური ნაწილი და დაკარგონ ზღვარი ინტერესსა და მოთხოვნას შორის. ისეთი ძლიერი გრძნობების დაფარვამ, როგორებიცაა, მათ შორის, შეურაცხყოფა, აღშფოთება, ბრაზი და სხვა შესაძლებელია დაასუსტოს მედიაციის პროცესში მონაწილე პირების კოგნიტიური და ქცევითი ფუნქციონირება სხვადასხვა გზით.³⁴ გარდა ამისა, ზოგიერთ კონკრეტულ შემთხვევაში კოგნიტიური ნდობა უნდა განიმარტოს, როგორც უნარებისა თუ საიმედოობის სტანდარტი.³⁵ შესაბამისად, ემოციური თვითგამორკვევა მედიაციის პროცესის დროს აუცილებელია. მედიაციის პროცესის თვითგამორკვევის პრინციპის ფარგლებში, სწორედ იმ მიზეზის გამო, რომ აღნიშნული უშუალოდ ადამიანის მთავარ ცნობიერზე, მის ღირსებასა და პიროვნულობაზე აკეთებს აქცენტს, მხარეები თავისთავად განიცდიან ვალდებულებას, შეინარჩუნონ სიმშვიდე ძლიერი ემოციური რეაქციების პირობებშიც კი და იაზროვნონ რაციონალურად. აზროვნება ხომ ადამიანის, როგორც გონიერი არსების, მთავარი ღირსება და რიგ შემთხვევაში უპირატესობაა – „Vivere est cogitare“ – ცხოვრება აზროვნებაა, განმარტავს ერთ-ერთი ლათინური გამოთქმა და ამასთან უთითებს აზროვნების ფუნდამენტურ მნიშვნელობაზე – „Cogito ergo sum“ – ვაზროვნებ, ესე იგი ვარსებობ.

3.1. თვითგამორკვევის არსი და ნიშნები

თვითგამორკვევა, იგივე თვითნესი, საკუთარი თავის მართვის, ფლობის ერთობლივი შეგრძენება და შესაძლებლობაა. თვითგამორკვევა მედიაციის პროცესის ეფექტიანობის უმთავ-

³⁴ Gross J., Emotion Regulation: Affective Cognitive and Social Consequences, *PsychoPhysiology* 39, 2002, 281-291.

³⁵ Meyerson D., The Legitimate Extent of Freedom of Expression, 52 *University of Toronto Law Journal*, 2002, 332.

რესი განმსაზღვრელი და ფუნდამენტური საფუძველია, რომელიც უზრუნველყოფს ამ პროცესის მიმდინარეობას პროცედურული და ფსიქოლოგიური ინტერესების შერწყმით, მათი სინთეზით. თვითგამორკვევის პრინციპის უმთავრესი ღირებულება მდგომარეობს იმაში, რომ სწორედ ამ ინტერესთა სიღრმისეული გააზრების შედეგად არის შესაძლებელი ორმხრივი, მხარეთათვის მისაღები შეთანხმების მიღწევა. მედიატორი ვალდებულია მედიაცია წარმართოს მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპზე დაყრდნობით. თვითგამორკვევის არსი გულისხმობს მხარეთა ნებაყოფლობით, იძულების გარეშე გადაწყვეტილების მიღებას, რაშიც თითოეული მხარე იღებს თავისუფალ და ინფორმირებულ გადაწყვეტილებას პროცესსა და შედეგზე. ამგვარად, მხარეთა თვითგამორკვევა მედიაციის ფუნდამენტური საფუძველია,³⁶ მისი მთავარი საყრდენია.³⁷ საგულისხმოა ის ფაქტიც, რომ მედიატორთა მოდელურ სტანდარტებში იგი პირველი წესის სახით არის განმტკიცებული. მხარეები პროცესის მიმდინარეობისას გადადგმულ ყოველ³⁸ მომდევნო ნაბიჯზე არიან უფლებამოსილი მოახდინონ მათთვის მინიჭებული თვითგამორკვევის უფლების რეალიზება, ამ მიზნის მისაღწევად თავად მედიატორმა, როგორც პროცესში ჩართულმა ნეიტრალურმა მესამე პირმა, უნდა უზრუნველყოს მხარეთა თვითგამორკვევის რეალიზება მედიაციის პროცესის

³⁶ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 30, შემდგომი მითითებით: *Bartlett F., Mortensen R., Tranter K., Alternative Perspectives on Lawyers and Legal Ethics, Reimagining the Profession, Routledge Research in Legal Ethics, London and New-York, 2011, 207; Waldman E., Mediation Ethics, Cases and Commentaries, Jossey-Bass, A Wiley Imprint, United States of America, 2011, 12; Model Standards of Conduct for Mediators, 2005, Standard I (1).*

³⁷ *Bush R. A. B., Efficiency and Protection or Empowerment and Recognition? The Mediator's Role and Ethical Standards in Mediation, Fla. Law Rev., Vol. 41, 1989, 278.*

³⁸ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 34.

მიმდინარეობის ნებისმიერ ეტაპზე. ამგვარად, მნიშვნელოვანია მხარეთა თვითგამორკვევის უფლების, როგორც თავისუფალი და ინფორმირებული არჩევანის უზრუნველყოფის, დაცვა მედიაციის ყველა ფაზაში, რაც მედიატორის მიერ უნდა იყოს ნახალისებული და უზრუნველყოფილი მხარეთა მიერ სათანადო ინფორმაციის ფლობისა და გაცნობიერების გათვალისწინებით.³⁹ მხარეთა ინფორმირებული თანხმობა მხარეთა მორიგების მთავარი წინაპირობაა. თავის მხრივ, მორიგება მოდავე მხარეთა შორის განხორციელებული ნებაყოფლობითი სახის სამართლებრივი მოვლენაა.⁴⁰ თვითგამორკვევის პრინციპი მედიაციის პროცესში გამოხატულებას პოულობს არა მხოლოდ პროცედურულსამართლებრივი დაცვის

კუთხით, არამედ იგი უზრუნველყოფს მედიაციის პროცესში ჩართულ მხარეთათვის სამართლიანობითა და ღირსებით აღჭურვის შესაძლებლობას, რაც თავისთავად ახდენს დადებით გავლენას პროცესის ურღვევობასა და სიმტკიცეზე. გერმანელი ადვოკატები თვლიან, რომ მედიაცია გულისხმობს ინტერესებს პრეტენზიების ნაცვლად, რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს მხარეთა მიერ მათ ინტერესებზე მორგებული გადანყვეტილების მიღებას, გარდა ამისა, მხარეთა ინფორმირებული თანხმობა ეხმარება მათ ადამიანურ ღირსებასთან კომბინირებულ, გათვიცნობიერებულ და კონსესუალურ გადანყვეტილებაზე აქცენტის გააკეთებაში. საკუთრივ ადამიანის ღირსება, როგორც ფუნდამენტური ღირებულება და ერთ-ერთი უმაღლესი სამართლებრივი სიკეთე, ყველა სხვა ძირითადი უფლების საფუძველია და მუდმვად წარმოადგენს ადამიანისათვის თვითრეალიზაციასა და თვითრწმენასთან დაკავშირებულ მნიშვნელოვან სფეროს. ტერმინი – „ადამიანის უფლებათა“

³⁹ *Nolan-Haley J.*, Informed Consent in Mediation: A Guiding Principle for Truly Educating Decision-making, *Notre Dame Law Rev.*, Vol. 74, 1999, 775. იხ. ასევე, *Bush R. A. B.*, Efficiency and Protection or Empowerment and Recognition? The Mediator's Role and Ethical Standards in Mediation, *Fla. Law Rev.*, Vol. 41, 1989, 253, 278.

⁴⁰ *Ervasti K.*, Conflicts Before the Courts and Court-Annexed Mediation in Finland, *Scandinavian Studies In Law*, 1999-2012, 190.

კონცეფცია გულისხმობს იმ უფლებათა ერთობლიობას, რომელიც განუყოფელია ადამიანის პიროვნებისაგან, როგორც გონიერი არსებისაგან. ეს უფლებები მუდმივად ლავირებს კონკრეტულ საზოგადოებასა და ეპოქაში ამ საზოგადოებათა და ეპოქათა განვითარების დონის შესაბამისად. ცივილიზებულ საზოგადოებაში ადამიანის უფლებათა კონცეფცია აღწევს დაცვის უმაღლეს ნიშნულს, სადაც უზრუნველყოფილია ნებისმიერი ინდივიდის მიერ ამ უფლებათა რეალიზების შესაძლებლობა, მით უფრო, როცა საუბარია ისეთ ფუნდამენტურ უფლებებზე, როგორცაა ადამიანის ღირსება. გარდა ამისა, ადამიანის ღირსების ფუნდამენტური ბუნება უპირატესად ვლინდება იმაში, რომ იგი სხვა ძრითად უფლებათა ბუნებითი წარმოშობის აღიარების საფუძველს წარმოადგენს, სწორედ ამიტომ არაერთ შიდასახელმწიფოებრივ თუ საერთაშორისო აქტში ადამიანის ღირსება ყველა სხვა უფლებათა ლეგიტიმურობის საფუძველად განიხილება.⁴¹ ადამიანისთვის ბუნებით მინიჭებული ეს უმნიშვნელოვანესი უფლება სახელმწიფოს ძირითადი კანონის, კონსტიტუციის, თანახმად ხელშეუვალია, მას გააჩნია კონსტიტუციური რანგი და არსებითად ყოველთვის გამოდის დაცვის ღირსი ინტერესის ფარგლებში, იგი აბსოლუტური უფლებაა და მისი დაცვა ყოველგვარი ხელყოფისაგან ცხოვრების ნებისმიერ ასპექტში უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს. ადამიანის ღირსება, როგორც ფასეულობა, გულისხმობს საზოგადოების თვალში ადამიანის რეპუტაციის დაცვას. ამგვარად, ღირსების დაცულობის სტანდარტი საკმაოდ მაღალია და ძნელი წარმოსადგენია, რომ ღირებულებათა კონფლიქტის არსებობის პირობებში იგი სხვა ფასეულობამ გადაფაროს. შესაბამისად, ღირსების ცნების კონცეფციასთან ასეთი მჭირდო კავშირი კიდევ უფრო ზრდის თვითგამორკვევის პრინციპის ფუნდამენტურ ხასიათსა და მის როლს მედიაციის მიმდინარეობის პროცესში. შემთხვევითი არ არის ის ფაქტი, რომ მოდელური სტანდარტების შესაბამისად, მედიატორი არ არის უფლებამოსილი,

⁴¹ გოცირიძე ე., ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, თბ., 2013, 16.

ნართვას მოლაპარაკების რომელიმე მხარეს თვითგამორკვევის უფლება უფრო მაღალი მორიგების განაკვეთის, ეგოს, გაზრდილი ფასის ანდა სასამართლო მოხელეების, პროგრამის ადმინისტრატორების, პროვაიდერი ორგანიზების, მედიის ან სხვათა გარე წნეხის გამონ.⁴² აღნიშნული განპირობებულია ინდივიდის შინაგანი რწმენით, რომ პროცესი მიმდინარეობდა მასსა და მის ინტერესებზე მაქსიმალური ორიენტაციის პირობებში. საკუთრივ სამართლიანობა წინააღმდეგობრივი⁴³ და მრავალასპექტიანი მოვლენაა, რაც შეუძლებელს ხდის სამართლიანობის ერთ კონრეტულ და ამავე დროს განზოგადებული ცნების ჩამოყალიბებას. იგი შეფასებითი კატეგორიაა და ამიტომ, ბუნებრივია ისიც, რომ ყოველ ცალკეულ ინდივიდს გააჩნია საკუთარი, ინდივიდუალური სამართლიანობის აღქმა. თუმცა გონივრულია სამართლიანობა უპირატესად გაგებულ იქნეს, როგორც სამართლის ღირებულებითი მასშტაბი. მედიაციის პროცესში თვითგამორკვევის პრინციპის რეალიზების უზრუნველყოფის ხიბლი სწორედ იმაში ვლინდება, რომ იგი ყოველი მხარისათვის თანაბრად ტოვებს სამართლიანობის შეგრძნებას და უზრუნველყოფს ამ პროცესის ღირებულებითი მასშტაბის უმაღლესი ნიშნულის მიღწევას. თვითგამორკვევის ამგვარი ინტერპრეტაცია წარმოადგენს სამართლიანობის ასპექტს.⁴⁴

4. კონფიდენციალურობა, როგორც მედიაციის პროცესის მოქნილობის ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობა

მედიაციის პროცესისათვის დამახასიათებელი ერთ-ერთი უმთავრესი სტანდარტი პროცესის კონფიდენციალურობაა.⁴⁵

⁴² ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 32, შემდგომი მითითებით: Model Standards of Conduct for Mediators, 2005, Standard II (A) (C).

⁴³ ხუბუა გ., სამართლის თეორია, თბ., 2015, 67.

⁴⁴ *Sulberg J.*, Mediation and Justice: What Standards Govern, Vol. 6, Cardozo J. Conflict Resolution, 2005, 222.

⁴⁵ *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

კონფიდენციალურობის პრინციპი ხელს უწყობს მედიაციის პროცესის უნიკალურობის წარმოჩენას. მხარეთა მოლაპარაკების პროცესში ამ ეთიკური სტანდარტის მოქმედების ფარგლებში მოიცავს მხარეთათვის უსაფრთხო გარემოს ფორმირების უზრუნველყოფას. შესაბამისად, კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის წარმატების ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა.⁴⁶ კონფიდენციალურობის პრინციპთან ერთად მედიაციის პროცესისათვის დამახასიათებელი სხვა მნიშვნელოვანი სტანდარტების არსებობის პირობებში, რომლებიც მოლაპარაკების პროცესუალურ ურღვეობასა და სიმყარეს უზრუნველყოფს, მოლაპარაკების მხარეებს სრულად ეძლევათ შესაძლებლობა იყვნენ მეტად ღია და გულწრფელები საკუთარი ინტერესებისა და მოლაპარაკებისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციული ნაკადის გამჟღავნების პროცესში, რომელიც შეიძლება არსებითად მნიშვნელოვანი იყოს კონკრეტული საქმისათვის.⁴⁷ არსებითია, კონფიდენციალურობის პრინციპი მივიჩნიოთ მედიაციის უმთავრეს მახასიათებელ ნიშნად და ძირითად შემადგენელ ნაწილად.⁴⁸ სწორედ კონფიდენციალურობის არსებობით განპირობებული უსაფრთხო გარემოს ფორმირება წარმოადგენს მედიაციის პროცესის მთავარი ხიბლს.⁴⁹ კონფიდენციალურობის პრინციპთან მიმართებით მნიშვნელოვანია ითქვას, რომ ევროდირექტივის ტექსტზე მუშაობის დროს, მის თავდაპირველ რედაქციაში არ არსებობდა მედიაციის პროცესში მხარეთა მიერ გაზიარებული ინფორმაციული ნაკადის რაიმე სახით შემდგომში გამჟღავნების შესაძლებლობა.⁵⁰ თუმცა გამომდინარე იქიდან, რომ შემდგომში მედიაციის დოქტრინაში დადგენილ იქნა,

⁴⁶ *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 49.

⁴⁷ *Riskins L.L., Westbrook E.J., Guthrie C., Reuben C.R., Robbenolt K.J., Welsh N.*, *Dispute Resolution and Lawyers*, 4th ed., West Academic Publishing, 2009, 482.

⁴⁸ *Alfini J.J., Press S.B., Sternlight J.R.*, *Mediation Theory and Practice*, 2nd ed., LexisNexis, Newark, 2006, 205.

⁴⁹ *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd ed., Nova, 2010, 139.

⁵⁰ *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 209.

რომ კონფიდენციალურობის პრივილეგია⁵¹ აბსოლუტურ უფლებად არ განიხილება, ევროდირექტივის თავდაპირველი რედაქციაც დაიხვეწა და დადგინდა მთელი რიგი გარემოებები, რომელთა არსებობის პირობებშიც კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება სავალდებულოა. კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვა გაუმართლებელია იმ შემთხვევაში, როცა საფრთხე ექმნება საჯარო წესრიგს, ბავშვის უპირატეს ინტერესებს ან თუ კონფიდენციალური ინფორმაციის გაუმჟღავნებლობა საფრთხის ქვეშ აყენებს ადამიანის ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ ხელშეუხებლობას. კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება ასევე იმ შემთხვევაშია გამართლებული, თუ ეს აუცილებელია მედიაციის პროცესის შედეგად მიღწეული შეთანხმების აღსრულებისთვის.⁵² ამ კონტექსტში სავალდებულოა დაცულ იქნეს ბალანსი ორ დიდ ინტერესს – ერთი მხრივ, მედიაციის კონფიდენციალურობის პრივილეგიისა და მეორე მხრივ, საჯარო ინტერესის სტანდარტს შორის.⁵³

ამგვარად, მედიაციის პროცესში მხარეთა მოლაპარაკებისას კონფიდენციალურობის ფარგლებში დამყარებული კომუნიკაცია ყოველთვის შეიძლება არ იყოს პრივილეგიით დაცული, თუმცა ყველა პრივილეგირებული კომუნიკაცია ექცევა კონფიდენციალურობით დაცულ სფეროში.⁵⁴ შესაბამისად, მედიატორმა უნდა წაახალისოს მედიაციის პროცესში და მის მიღმა კონფიდენციალურობის მოქმედების ფარგლების ზუსტი განსაზღვრა და სწორი გააზრება მხარეთა მიერ.⁵⁵

⁵¹ ე.წ. Confidentiality Privilege.

⁵² ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თსუ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, თბ., 2013, 27, შემდგომი მითითებით: Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council, 21.03.2008, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.

⁵³ Nelson M.R., Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 27.

⁵⁴ იქვე.

⁵⁵ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 35.

5. მედიაციის პროცესში თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება

ტერმინი პრინციპი (ლათ. Principium – საფუძველი) ზოგად-სახელმძღვანელო პრინციპს ნიშნავს. მედიაციის პროცესში თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება განიხილება, როგორც ამ პროცესის უმნიშვნელოვანესი სახელმძღვანელო საწყისი, ფუნდამენტური იდეა და მისი ხარისხის განმსაზღვრელი უმაღლესი სტანდარტი. მედიაციის, როგორც მულტიდისციპლინური სფეროს მიმდინარეობის პროცესში მედიატორი ვალდებულია უზრუნველყოს ხარისხიანი პროცესის წარმართვა სათანადო უნარებისა და კომპეტენციის ფარგლებში.⁵⁶ ეს პროცესი ეფუძნება მხარეთა ნებაყოფლობითობის, კეთილსინდისიერების, თანასწორობის, კონფიდენციალურობის, მედიატორის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებს.⁵⁷ მედიაციის პროცესში მხარეთა მოლაპარაკებისას წამოჭრილი ნებისმიერი საკითხი არსებითად მნიშვნელოვანია გადაწყდეს ამ პრინციპების შესაბამისად. მედიაციის პროცესის მნიშვნელოვანი პრინციპია კონფიდენციალურობა. მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა აქსიომატურია, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი გვევლინება მოლაპარაკების პროცესის განუყოფელ და აუცილებელ ელემენტად.⁵⁸

⁵⁶ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 40, შემდგომი მითითებით: A Draft of Principles of ADR Provider Organizations, CRP-Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 1999, 2000-2002, Principle 1 (Quality and Competence of Services).

⁵⁷ Hanke M., Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, 2009, 3.

⁵⁸ A Draft of Principles of ADR Provider Organizations, CRP-Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 1999, 2000-2002, Principle 1 (Quality and Competence of Services).

კონფიდენციალურობის პრინციპით დაცული სფერო მხარეებს სთავაზობს მოლაპარაკების გასაიდუმლოებულ სფეროს.⁵⁹ თავის მხრივ, სწორედ ამ ნიშნით კიდევ უფრო მუქ ფერებში იკვეთება მედიაციის ამ ორი ფუნდამენტური პრინციპის – თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის მთავარი, საერთო ხაზი. რაც უფრო უსაფრთხო და დაცულია სივრცე, რომელშიც მხარეები ამყარებენ კომუნიკაციას, მით უფრო მარტივია მხარის თვითგამოხატვის ხარისხი, რომელიც, საბოლოო ჯამში, პროცესის ხარისხიანობის მიზანზე გადის. მას შემდეგ, რაც მხარეები დარწმუნდებიან მედიატორის ნეიტრალურობასა და პროფესიონალიზმში, ისინი მეტად ორიენტირებულნი გახდებიან საკუთარ ინტერესებსა და თვითგამოხატვის შესაძლებლობებზე. მედიაციის, როგორც მოლაპარაკების ეთიკური ურღვეობის საფუძველს ქმნის პროცესში ნებაყოფლობითობის, კეთილსინდისიერებისა და თანასწორობის პრინციპთა კომბინირებული მოქმედება. მედიაციის პროცესის სუბიექტები ანუ მხარეები ნეიტრალურ მესამე პირთან, მედიატორთან, ერთად არიან სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეები, ხოლო თავის მხრივ სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეები – სამოქალაქო საზოგადოების წევრები. სამოქალაქო საზოგადოების წევრთა მიერ მათი ნება უნდა გამოვლინდეს კეთილსინდისიერების ფარგლებში.⁶⁰ ამ პრინციპით იზღუდება ინდივიდთა მოქმედების თავისუფლების ფარგლები და, შესაბამისად, ისინი ვალდებული არიან განახორციელონ ყოველი ქმედება ამ პრინციპთან შესაბამისობაში.

⁵⁹ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 45, შემდგომი მითითებით: *Field R., Wood N., Marketing Mediation Ethically: The Case of Confidentiality*, Field & Wood, 2005, 144.

⁶⁰ ჭანტურია ლ., შესავალი საქართველოს სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში, თბ., 1997, 56.

6. დასკვნა

კონფლიქტისა და აზრთა სხვადასხვაობის ყოველთვის თავიდან არიდება შეუძლებელია. მოლაპარაკების პროცესის მედიაციის ფარგლებში მოქცევა არსებითად მნიშვნელოვანია დავის სწრაფი და რაციონალური გადაწყვეტის მიზნის უზრუნველსაყოფად. მედიაცია, როგორც ორგანიზებული საქმიანობა და ფსიქოლოგიური მენეჯმენტი მოლაპარაკების პროცესში, უზრუნველყოფს მხარეთა ემოციურ დაბალანსებასა და ინტერესების მაქსიმალური ხარისხით დაცულობას. მედიაციის პროცესი მხარეთა შორის ეფექტური კომუნიკაციის ხელშეწყობას გულისხმობს, მედიაციის დოქტრინაში არსებული არაერთი მოსაზრების თანახმად, ეს არის კონფლიქტის ეფექტური მენეჯმენტი და მხარეთა მიერ ვალდებულებათა შესრულების მონიტორინგის საუკეთესო საშუალება.⁶¹

მედიაციის პროცესში მხარეთა მოლაპარაკებისას თვითგამორკვევის პრინციპი ხელს უწყობს პიროვნების შინაგანი კულტურის ზრდას, მის მიერ საკუთარი *Alter ego*-ს გააზრებას, მორალურ და სოციალურ შეგრძნებათა გაძლიერებას, სოციალურ ურთიერთობათა შენარჩუნების ღირებულებითი მასშტაბის გააზრებასა და საკუთარი პიროვნულობის განსაზღვრას დავის გადაწყვეტის ფარგლებში. ამგვარად, თვითგამორკვევის ფუნდამენტური პრინციპი თავადვე განამტკიცებს საკუთარი სიცოცხლისუნარიანობის მიზანსა და მხარეთა შორის მიღწეული შეთანხმების აღსრულების უზრუნველყოფას, რაც მთელი პროცესის განმავლობაში კონფიდენციალურობის პრინციპით დაცულ სფეროში მიმდინარეობს. მედიაციის შეთანხმებით მიღებული კმაყოფილების ხარისხი გულისხმობს მხარეთა მადლიერებას ნეიტრალური პირის მიმართ თავისუფალი ნების ამსახველი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დახმარებისათვის. ზოგიერთი მოსაზრების თანახმად, მედიაციისათვის აუცი-

⁶¹ ცერცვაძე გ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 32.

ლებელი დამახასიათებელი ელემენტი კანონისა და სამართლიანობის დაცვაა. თვითგამორკვევისთვის დამახასიათებელ ერთ-ერთ მთავარ მიმზიდველ ფაქტორს სწორედ ის კონცეფცია აყალიბებს, რომლითაც აღნიშნული პრინციპის რეალიზების პირობებში ყოველ მხარეს რჩება შინაგანი სამართლიანობის შეგრძნება.

ბიბლიოგრაფია:

1. *გოცირიძე ე.*, ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, თბ., 2013, 16.
2. *გუჯეჯიანი რ.*, ჩვეულებითი სამართლის ისტორიიდან, თბ., 2006, 9.
3. *დავითაშვილი გ.*, სამედიატორო სასამართლო სვანეთში, თბ., 2002, 2.
4. *ზოიძე ბ.*, ქართული სანივთო სამართალი, თბ., 2003, 82.
5. *ონიანი ს.*, ტერმინ ბჭის მნიშვნელობა ძველ ქართულ სამართალში, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 2013, 12.
6. *ჩიტაშვილი ნ.*, მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, №1, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ს გამომცემლობა, 2016, 25, 34, 35.
7. *ცერცვაძე გ.*, (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 13, 32.
8. *ჭანტურია ლ.*, შესავალი საქართველოს სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში, თბ., 1997, 56.
9. *ხუბუა გ.*, სამართლის თეორია, თბ., 2015, 67.
10. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council, 21.03.2008, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.
11. *Andrews N.*, *Andrews – on Civil Processes, Arbitration & Mediation*, Vol. 2, Intersentia, Cambridge, 2013, 11.
12. *Alfini J.J.*, *Press S.B.*, *Sternlight J.R.*, *Mediation Theory and Practice*, 2nd ed., LexisNexis, Newark, 2006, 205.
13. A Draft of Principles of ADR Provider Organizations, CRP-Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 1999, 2000-2002, Principle 1 (Quality and Competence of Services).

14. *Bartlett F., Mortensen R., Tranter K.*, *Alternative Perspectives on Lawyers and Legal Ethics, Reimagining the Profession*, Routledge Research in Legal Ethics, London and New-York, 2011, 207.
15. *Bush R. A. B.*, *Efficiency and Protection or Empowerment and Recognition? The Mediator's Role and Ethical Standards in Mediation*, *Fla. Law Rev.*, Vol. 41, 1989, 278.
16. *D'Ambrumenil P.*, *Mediation and Arbitration*, Cavendish Publishing Limited, 1997, 1.
17. *Ervasti K.*, *Conflicts Before the Courts and Court-Annexed Mediation in Finland*, *Scandinavian Studies In Law*, 1999-2012, 190.
18. *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd ed., Nova, 2010, 139.
19. *Gross J.*, *Emotion Regulation: Affective Cognitive and Social Consequences*, *Psychophysiology* 39, 2002, 281-291.
20. *Hanke M.*, *Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive*, 2009, 3
21. *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13, 49.
22. *Kovach K.K.*, *Mediation in a Nutshell*, Thomson West, 2004, 3, 34, 67, 396.
23. *Kovach K.K.*, *Mediation, Principles and Practice*, 3rd ed., Thomson West, United States of America, 2004, 395.
24. *Meyerson D.*, *The Legitimate Extent of Freedom of Expression*, 52 *University of Toronto Law Journal*, 2002, 332.
25. *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 27.
26. *Nolan-Haley J.*, *Informed Consent in Mediation: A Guiding Principle for Truly Educating Decision-making*, *Notre Dame Law Rev.*, Vol. 74, 1999, 278, 775.
27. *Riskin L.L.*, *Awareness and Ethics in Dispute Resolution and Law, Why Mindfulness Tends to Foster Ethical Behavior*, *Tex. L. Rev.*, Vol. 50:493, 2009, 496-498.
28. *Riskins L.L., Westbrook E.J., Guthrie C., Reuben C.R., Robbennolt K.J., Welsh N.*, *Dispute Resolution and Lawyers*, 4th ed., West Academic Publishing, 2009, 482.
29. *Schwab D.*, *Einführung in das Zivilrecht. Einschließlich BGB – Allgemeiner Teil*, 13., neu bearb. Aufl., Heidelberg: Muller, 1997, 23.
30. *Shapira O.*, *A Theory of Mediator's Ethics*, Cambridge University Press, 2016, 35.
31. *Schein E.H.*, *Professional Education: Some New Directions*, Hightstown, New Jersey , 1972, 8-9.
32. *Stulberg J.*, *Mediation and Justice: What Standards Govern*, Vol. 6, *Cardozo J. Conflict Resolution*, 2005, 222.

33. *Trollers A.*, Die Begegnungen von Philosophie, Rechtsphilosophie und Rechtswissenschaft, 1971, S. 11.
34. *Ury W.*, Getting to Yes with Yourself: and Other Worthy Opponents, Harper Collins, New York, 2014, 21.
35. *Wolf M.*, German Civil Law Course, Hechingen, 1949, 240.
36. *Wilson B.*, Mediation Ethics: An Exploration of Four Seminal Texts, Vol. 12, *Cardozo J. Conflict Resol.*, 2010-2011, 122.
37. *Ware S.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, 2nd ed., Concise Hornbook Series, Thomson West, 2007, 323.
38. *Waldman E.*, Mediation Ethics: Cases and Commentaries, The USA, 2011, 3.
39. *Gross J.*, Emotion regulation: Affective Cognitive and Social Consequences, *Physiology* 39, 2002, 281-291.
40. *Houzhi.T.*, Worldwide Use of Mediation, 1, <[http://www.cityu.edu.hk/slw/-adr_moot/doc/Worldwide_Use_of_Mediation_\(by_Prof_Tang_Houzhi\).pdf](http://www.cityu.edu.hk/slw/-adr_moot/doc/Worldwide_Use_of_Mediation_(by_Prof_Tang_Houzhi).pdf)>, [06.06.2018].